

BUDAPESTI MEGYEI NAPLÓ

XXIII. évfolyam

Subotica, szerda 1922. május 3.

121. szám

megjelenik minden reggel, ünnep után és hétfőn délelőtt
 TELEFON SZÁM: Kiadóhivatal 8—56, szerkesztőség 5—10

Előfizetési ár: negyvégre 90° — dinár

SZERKESZTŐSEG: Kralja Aleksandra-utca 4 szám alatt
 Kiadóhivatal: Kralja Aleksandra-utca 1 (Lehach-palota)

Föltmentő ítéletek

Egy vádlott állt a suboticei törvényszék előtti kénkedéssel és hűtlenséggel vádolva. Hat hónapig volt vizsgálati fogságban. Ezalatt az idő alatt kimerített minden jogorvoslatot, amit a bünvádi perrendtartás biztosít a terheltek és eljárás megszüntetése s szabaddá váló helyezésére érdekében. Hiába. A főtörvényszék felmentette, mert nem volt ellene bizonyíték.

Alig egy-két nappal ezelőtt érkezett híre annak, hogy — marosvásárhelyi „összeesküvés” telet, akik szintén hosszú hónapokat töltöttek vizsgálati fogságban, megtartotta a főtörvényszék az ítélező bíróság s a hűtlenség vádjára alól valamennyi vádlottat felmentette. Most folyik egy nagyszabású politikai bűnügy tárgyalása a bukaresti hadbírószék előtt. Az erdélyi lapok megállapítják, hogy valamennyi taru a vádlottak javára tett vállomást.

S közben vannak emberek letartóztatásban itt és Kolozsváron, Bukarestben, Pozsonyban és Prágában svárják, mikor kerül ügyük főtörvényszékre, mert bíznak abban, hogy amint először kikerül a nyomozó hatóságok kezéből az ügyük, a bizonyítékokat elmulasztalva mérlegelő bíróság meg fogja állapítani, hogy hűtlenségük, felségárulásuk és kémkedésük, amilyen címen folyik ellenük az eljárás, semmi sem bizonyítja.

Azoknak, akik nem az igazságszolgáltatás szervei, hanem az igazságszolgálati politikai irányítói, rá kellett jönni mindenütt arra, hogy politikai bűnügyekkel sokkal több sérelmet okoznak ártatlanoknak, mint amennyi megtorlásban részesítenek bűnöket. Ezeknek a politikai bűnügyeknek legnagyobb része még azokból az időkbeli származott, a mióta itt Közép-Európában nemcsak stabilizált jogrend, de még stabilított geográfia sem volt s az emberrel milliói nem tudhatták, hogy végül milyen milyen impérium alá milyen népeknek testvéri közössége kerülnek. Az izzó főlázították a lelkeket is s amikor a bésszerződés hűvösebbé megszilárdította a lánás mezőket és megintul hegyeket, időnek kellett elmulni ahhoz, hogy a lelkek lobogása a belenyugvás hirteljévé éjjen ki. Ezen a lelki krízisen átment kivétel nélkül mindenki, azok is, akiket a történelem fölemelt, azok is akiket lesújtott. A gyanakvás és a hűtlenség, a bizalmatlanság kishitűsége is urrá lett a lelkeket bizonyíték nélkül hatott az, amikor egyenest sem kélthető volt, államellenesség tűnt föl a legártatlanabb kedvelés is s „ha zórnót levele, poroszlót jönni vel” a fölizzott fantázia.

A lelkeknek e nagy epidemia ellen senki sem sterilizálhatta meggyőződését és ítélő képességét. Az ingatagga lett judicium a bűnösség kérdésében és a bizonyítékok mérlegelésében elhagyta a normális ítélkezés ösvényét. A lelki rendellenesség, a cselekedetek aberrációja s a beszámítás korlátozottsága erőteljesen egyként üldözött és üldözön, ítélkezön és megítélten, vádlotton és bírón. S éppen ezért lehet máris bizni abban, hogy a helyreálló konszolidáció, a megerősödő jogbiztonság ki fogja termelni a lelkekből a nyugalomnak azt a nemességét, ami látványt tud vetni a multra, hogy tisztább legyen a jövőnd.

Mert ma, amikor megszilárdultak a határok és megitzultak a költellességek, elszállt a bűnözö lelkes-

dés és a bosszu után lihegő gyankvász. Ma a nyugalom felső világitás mellett az objektív tisztánlátásával lehet szemügyre venni azokat a cselekedeteket, melyeknek még mindig vannak szenvedői. Az államhatalom konszolidációját nem szolgálták az ártatlanul elszenvedett vizsgálati fogságok s azok az igazalmak, amelyeket a föltmentéssel végződő büntügyi eljárások okoznak. Nem a bűnösek számára kérünk irgalmat, nem a vádlottak számára kérünk kegyelmet, hanem az igazságszolgáltatás államhatalmi szuverenitásának létünk tisztelget azai, hogy egy emberi gesztussal, nemes elhatározással vessenek véget a politikai pereknek.

A politikai okosság ellenszegül a fiat justitia, pcreat mundus elvének.

Anarchista-merénylet Szófiában

— Három rendőr áldozatul esett a bombamerényletnek —

Szófia. A bolgár fővárost nagy izgalomban tartja egy gyilkos merénylet, amelyet a város legforgalmasabb helyén az anarchisták követtek el május elsején és amelynek több áldozata van. A vakmerő merénylet részletei a következők: Az anarchista-párt május elsejére négydelét hívott egybe a város háza előtti tere. A rendőrség ezt a gyűlést nem engedélyezte, azonban az anarchisták a hirdetett időpontban mégis megkezdtek gyűlést. A szófia rendőrség azonnal kivonult, hogy a gyűlést feloszlassa és annak

szónokait őrizelbe vegye. A főmeg azonban elmentelt a kivonult rendőr-osztagnak. Formális utcai harc fejlődött ki a rendőrök és az anarchisták között, amelynek során az anarchisták bombákat vetettek a rendőrök közé. Oriási pánik keletkezett a forgalmas utcán, többen megsebesültek és eddig három rendőr belehalt sérülésébe.

Az anarchista-párt ellen a legszigorúbb eljárás indult meg és a párt vezetői közül többet már letartóztattak. Több letartóztatás van még külsz-bön.

Elkészült a választójog törvényjavaslata

— Kumanudít újra visszahívták Genuából —

A belpolitikai élet szélszenciében a figyelem a napok óta a külpolitikai események felé fordul és különösen a Genuából az olaszokkal folyó tárgyalások minden mozzanatát érdeklí egy a pártokat, mint a közvéleményt. Ebben a tekintetben bizonyos megnyugvást jelent ugyan a hétfő esti minisztertanács állásfoglalása, amely helybenhagyja Nincsedics külügyminiszter eddigi intézkedéseit, azonban még mindig feszült figyelemmel várják a tárgyalások eredményeit.

A politikai körök csak egy jelentősebb belpolitikai esemény foglalkoztatja. Ismeretes, hogy milyen heves viták és küzdelmek folytak már eddig is a választójogi törvényjavaslat körül, amelyben a pártok nem tudnak megegyezni. Most elkészült végre Marinkovics Voja belügyminiszter választójogi törvényjavaslata, amelyet a Politika keddi száma hoz nyilvánosságra. A Marinkovics által kidolgozott választójogi javaslat nagy meglepetést kelteit politikai körökben. A

javaslat ugyanis nagyon komplikált és a járasonkinti választást összekeveri a listával történő választással. A javaslat szerint ugyanis járasonkinti is, valamint közös pártlistára is történne a választás.

A járasonkinti szavazás egy történne, hogy a listán megjelenőek azt, hogy melyik járás jelölje a listán szereplő egyéni, de szerepelhetnének a listán olyanok is, akiket az egész kerület jelölt. Aki aztán a járásban többséget kapna, azt megválasztottnak tekintenek, függetlenül a kerülettől.

Ha azonban a kerület minden képviselője nem kerülne ki a járási jelöltekből, akkor a kerületi listákat vennék figyelembe. Részletesen kifejti azután a javaslat, hogy milyen irányelvek szerint tekintenek a kerületi jelölteket megválasztottnak. Marinkovics javaslata a szakértők szerint még a radikálisok javaslatát is kedvezőtlenebb, pedig tudvalevő, hogy a kétharmad hányadosal bíró listák rendszere is nagyon komplikált volna. Politikai körökben

az a vélemény, hogy a javaslatot még erősen meg fogják vitálni és valószínű, hogy a javaslatot nem fogja megnyerni a pártok hozzájárulását.

A külföldi kölcsön ügye is még az érdeklődés homlokterében áll. A száz millió dolláros kölcsön ügyében Marinkovics miniszter hétfőn befejezte a tárgyalásokat, azonban a kormánynak nem áll módjában Kumanudít pénzügyminiszter távoletében végleges határozatot hozni, mert nem alkalom a pénzügyminiszter nélküli ilyen fontos ügyben határozni. Ezért a kormány Kumanudít távoletig ismét hazahívta Genuából és a pénzügyminiszter megérkezése után rövidesen várható a kölcsön végleges perjektuálása.

A német kormány

elismeri Németország felelősségét a „Lusitania” megtorpedozásáért

Még mindenkinek emlékeztetésben él az amerikai Lusitania személyszállító gőzösnek 1917-ben történt torpedozása. Közel kilencszáz amerikai állampolgár esett akkor Tirpitz admirális kíméletlen buharhajóharcának áldozatul és ez a világhírhírt esemény volt egyik fő rugója annak, hogy az akkor a központi hatalmakkal szemben rosszakaratú semlegességet tanúsító amerikai Unió nyíltan is hadat üzent Németországnak és szövetségeseinek.

A Lusitania-affér aktáj azonban sem a hadüznettel, sem az azóta létrejött békeszerződésekkel nem nyertek befejezést. A világ jogászaival a békekötés óta is sok vitára adott okot a tengeralattjárók harcának jogossága és az, hogy a Lusitania szállított-e hadiszert és így a háború elhumánitása szempontjából jogos volt-e az amerikai orjshajó elsüllyesztése. Fontos volt ennek a kérdésnek az eldöntése azért is, mert a hajó elsüllyedésekor elpusztult emberek hozzátartozói anyagi kártérítést követeltek Németországtól.

Ebből a követelésből kifolyólag már három év óta folytak a diplomáciai jogi tárgyalások az Egyesült Államok és Németország között. Mivel a német kormány nem volt hajlandó kártérítés összegét megfizetni és ragaszkodott ahhoz az álláspontjához, hogy jogos volt a megtorpedozás, az amerikai kormány a 15 millió dollár kártérítési összeg fedezeténél a versaillesi békekötés alkalmával felofoglatta az Amerikában élő német állampolgárok vagyonát. A két állam közti 1920-ban kötött kölcsönkezi eredményeként az amerikai kormány ezt a zárlatot fel akarja oldani, sőt nagy elégedetlenséget keltett az áldozatok kártérítést igénylő hozzátartozói között. E szándékkal kapcsolatban az érde-

kelt amerikai német birtokosok törvényjavaslatot akarnak benyújtani a kongresszushoz, hogy birtokaik viszszaadása haladéktalanul megtörténjék. Arra hivatkoznak, hogy a Németországgal kötött különbóka már érvényben van és így birtokaik elvonása, melyeknek értéke mintegy 400 millió dollárra rug, teljesen jogtalan és elkobozásnak felel meg.

Az érdekelt amerikai hatóságok tiltakoznak ez ellen a javaslat ellen és azt kívánják, hogy az akciót függesszék fel mindaddig, amíg a német és amerikai kormányok közt folyó tárgyalások befejezést nem nyernek.

Jól értesült diplomáciai körökben úgy tartják, hogy e kérdés a napokban döntő forduloponthez érkezett, amennyiben

a német kormány elismerte Németország felelősségét a Lusitánia elsüllyesztéséért

és hajlandó az emberáldozatokért és elsüllyesztett értékekért a kártérítést megfizetni. Hughes államtitkár kijelentette, hogy most már csak az összeg nagyságáról folytak a tárgyalások, amelyek mindkét állam kölcsönös engedékenysége folytán rövidesen elintézésre fognak nyerni.

Juniusban megindul a légi közlekedés Franciaországgal

Május 1-től kezdve közlekednek a repülőgépek Páris és Budapest között

A francia-román légi forgalmi társaság még az ősz folyamán próbarepülést végzett Páris és Konstantinápoly közt, Beogradon át, ez ezen az utvonalon tervezett állandó légi összeköttetés előkészítése végett. Ennek a repülésnek a sikere megvalósítható tette a tervet és az érdekelt légi forgalmi társulat már meg is kezdte ez utvonalon egyik részén a forgalmat.

Hétfőn, május elsején már megindult a repülőjárat, egyelőre Budapest és Páris között, mely személyeket épügy, mint csomagokat és leveleket fog szállítani Páris, Strassburg, Prága, Bécs és Budapest között. Vasárnap delután 4 órakor a magyar kormány kiküldötteinek és a társaság budapesti igazgatóinak, valamint nagyszámú közönségnek a jelenlétében megtartották Budapest körül négy utassal a ne yedórás próbarepüléseket, hétfőn delután érkezett meg az első gép Párisból és kedden reggel indul vissza Budapestre az első.

Junius 24-étől kezdve ezt a légi közlekedést meghosszabbítják Beogradon, Bukaresten és Szófián-át Konstantinápolyig.

A most elindult első légi jármű alumínumból készült, négyüléses Henry Portez gép. Fából való vázát ezüstre festett vászon takarja. Hátsó kisebb szárnya felett sárga mezőbe festett, ferdén elválasztott két-piros zászló „R. F. A.” jelzéssel. A gépben hevederekkel megerősített könnyű nádszékerek ülnek az utasok. A pilóta a gép baloldalára erősett kengyelből száll be a gép tetején lévő nyitott ülésbe. Az utasok az aeroplán jobb oldalán szállnak be a zárt alumínium-fülkébe; a fülkét azután rácsukják az utasokra, akik csak négy kis ablakon nézhetnek ki, előre azonban nem láthatnak.

A gépek hetenként háromszor indulnak és háromszor érkeznek az Párisból tizenegy óra alatt teszük meg az utat Budapestig. Az express-

vonat megegyszer ennyi idő alatt futja be ugyanezt az utat és többé kerül, mint a repülő. A budapesti párisi vonalon a díjkülönbőség tizenkét frankot tesz ki. Egy levél díja repülőpostával 30 magyar korona.

A háború nyomában

— Gránátverte mezőkön, Macedóniában —

Ha egy kőso utókor boldog gyermeke történelemkönyvvel a kezében végigjárja majd a Macedón hegyeket, épp oly szent borzalommal gondol majd a háború százezernyi harcosára, aki ott élt, küzdött hosszú évekig, mint ahogy mi gondolunk Hannibál harcosaira, akik átkeltek az Alpéseken, vagy Napoleon gárdáira, akik megjárták Moszkvát.

A »déli badszintér«-en, Macedónia déli részén járok, a »déli badszintér«-en. Keresem a háború nyomait. Az utatlan utakon, a sziklás hegyekben, a mély szakadékokban mindenütt ott van még a háború nyoma. Délmacedónia egyetlen vasúti vonala is a háborúnak köszönhető. Bitoljából Gradszkóig labóri vasut vezetett, németek, bolgárok készítettek, az a vonal szállítja most az embereket a két város között, óránként nyolc kilométeres sebességgel. A hegyi utakat — alig van egy-kettő — katonák készítették, a hegyi források alá katonák tetek vályut.

A háború harmadfél éve elmúlt és odalenn még mindig milliárdok fekszenek az út mentén, az árkokban.

Milliók az árkokban.

Egész napon át ment az autóm, megszakítás nélkül, három ujjnyi drótkötelek mellett. Az ezredes utitársam azt mondta, hogy ezeknek a drótköteleknek az árából egész Macedóniát el lehetne látni iskolákkal. Gépek, amelyek nem tudtak elvinni a germánicák, állott kéményekkel, de egyébként jó állapotban, árókba fordult teherautók, a drótköteppályák vasberendezései mind ott vannak.

Lövészárkokat kerestem. Valahol Kamendó és Bélovodica körül, alacsonyabb hegyháton találkoztam az első lövészárkokkal. A drótsövények rozsdásan, kusznán és széttiporva ott hevernek még a »stallung«-ot fő női be, de tisztán felismerhető még az állásnak minden része. A futóárkok fenekén víz van, a rókalyukak beomlottak, a mellvédeket fő női be. Konzervdobozok fekszenek az árok alján, egy-egy üres töltényhüvely, piszkos rongydarabok, öklömnyi gránátszilánkok. Itt beomlott az árok. Nem tudom az idő omlasztotta-e be, vagy gránát csapott-e bele. Szomorú gondolatok kusznak elő, egy ilyen lövészárkba járván.

— Lecsapott egy gránát, itt biztosan lecsapott egy gránát, — gondolja az ember, — sok öreg harcosnak vége is lett akkor.

Az orosz agár.

A hegy lankásán egy öreg juhászbojtár őriztelet nyáját. A birkák az árkok oldalán legelnek, a bojtár, vén macedón, fekszik a fűben. Mellette két kutya. Az egyik csak olyan piszkos, hosszuszőrű juhászkutya, a másik magas, karcsú és finomlábú, selyemszőrű, csillogószemű, nemes orosz agár. Meglepetve néztem a pompás állatra.

— Honnan ez a kutya öreg? — kérdeztem.

A mostani négyüléses gépek helyett nemcsak a hatuléseseket fognak felhasználni és a Beogradon át való forgalom megkezdésekor már ezek lesznek üzemben. Az őszre pedig utának indítják első huszüléses gépüket.

— Itt hagyták a germánicák — felelte.

— Add el, megveszem.

— Nem eladó, jól őrzi a birkákat. Ezzel fittyentett és a nemes állat megnyúlt testtel futott a kőszá jöszögek után.

»Itt hagyták a németek.«

Itt hagyták a germánicák, ezt a választ kapja az ember mindig, ha azt kérdi, hogy »hogyan kerül ez a rendes, európai ház, ez az autó, ez a gép ide.

Ahol a hegy csak kissé lankásodik, ott a németek rögtön építeni kezdtek. Hatalmas barakkokat látni, lakóházakat, régi kertek nyomait, kerek és csinos tisztí pavilonokat.

Elhagyták ezek az épületek, sem ajtó, sem ablak nincs rajtuk, nyúvi őket az idő, pár év még és nyomuk sem marad.

Vasekét is láttam arra, hogy kerül ide a vasek, amikor mindenki faeké szánt? A németek hagyták itt, hangzik a válasz.

Az ágyúállomásokról külön kellene írni. Mintha himlőhelyes lenne néhol a hegyoldal arca, feltűrt földhányások, szépen sorban egymás mögött.

A gránátvetés.

És a fölszántatlan földbe gránátot vetettek. Gránát kupakok, súlyos vasdarabok, egészbenmaradt srappellek, végig a mezőn most is három esztendő után.

— Itt nagy harcok voltak — meséli a soffér.

Eszembe jutnak régi mesék, »nehéz ágyúkkal verettek bennünket«, egyszer csak jött a »pergőtű«, — mondtaik fáradtdegi emberek, akik közül hányan itt fekszenek szerte. Most csend van, a pergőtű ott hever a földön, »veretetés« is látszik egy-egy szétmállott, szertelött ágyúállásból, az öreg harcosok is itt vannak a föld alatt.

Az állásoktól jó pár száz lépésre sirokra találtam. Apró, hegyes halom, sorba egymás mellett. Az egyikben egy ócska fakereszt, minden írás nélkül. A többin már az sincs. Pár év még és a macedón paraszt beleakasztja az ekét a földbe és elszántja a sirokat. A dus déli hegyoldal még dusabb termést ad majd.

Falu felé járok, a házakat jórészt hullámos pléhmeggel fedik be, amivel az árkokat fedték be a német katonák. Fényes gránáthüvely majd minden ablakban. Valaki ezt mondja:

— Nézzén át a hegyre, ottan egy falu volt, nézze mi van mostan.

Nézem, hogy merre mutat a kinyitott kar és a tulsó hegyoldalon nagy rakás követ látok, egy állva maradt falat, néhány százaz fatörzset, de sem embert, sem állatot. Széltőltek a falut. A két vonal közé került, nem felt bele két nap és kő kövön nem maradt.

A nagytakarítás.

Az egyik hegyoldalon katonákat látok, merőn a földre néznek és lassan mennek. Keresik a municiót, amit itt hagytak, széltőltek a háború idején. Lassan, lépésről-lépésre fel-

takarítják a Macedón hegyeket, odébb apró halmok. Itt gránátok, amott konzervdobozok, rozsdás bajonettek, drótsövényhalmok, lyukas sajkák, üstök.

— Főnn a hegyekben, a sziklás hegyekben, ott látna sok mindent — mondja a soffér. Majdnem a tetején, a hócsucok alján, ott voltak az állások. Még minden ugyan ott, ahogy akkor hagyták.

— Nem tudunk mi semmit, — meséli egy paraszt. — egyszer csak láttuk, hogy jönnek le a hegyről. Tümentelen ember, németek, bolgárok. Rendben, sorban mentek hátafelé, hogy új állásokat készítsenek. Tizen nyolc ószén volt, Napokon át ment. Aztán a mieink jöttek, franciák, oroszok, olaszok.

Véres, hajszás, rohanó napok voltak. Vége a háborúnak, tudtuk, elbujtunk a föld alól és néztük az üdöztét. Feketék voltak az utak, a sok kocsitól. És a sok megrakott kocsi, autó, vonat, amit elindítottak a németek, megrekedt egyszer. Minden itt hagytak. Rohantak. És a falvak népe utánuk húzódtól és amit ott talált, elhagyva az uton, elvitte magával.

Azóta most csend van. Mindenki elment.

... Azóta most csend van. A futóárkokban patakocská folyik, a lövészárkokat benőtte a zöld fű. De nem ment el mindenki. Sokan ott maradtak. A sárkeresztek alatt sokan ott maradtak.

Lampel Béla.

Az orosz monarchisták szövetsége

A Miljukov ellen elkövetett merénylet, amelynek Nalakov volt kadettpartí képviselő lett az állóza, az orosz monarchistákra birtította a figyelmet. Ezzel a merénylettel kapcsolatban derült ki, hogy az orosz monarchistáknak egy megszertien kiépített szövetségük van, amelynek vezetősége most Berlinben telepedett le. Ezt a szövetséget Markov volt dumaképviselő alapította 1917-ben. A szövetség 1919-ig Oroszországban működött. Amikor Judenic tábornok Pétervárral ellen vonult és akciója vereséggel végződött, az addig Oroszországban működő titkos monarchista szövetség vezetői Rimski Korsakov, Uchtunski herceg és Krsejnov tábornok Németországba menekültek. Az orosz monarchista vezeték Németországba való érkezése után azonnal megindultak a tárgyalások a német monarchistákkal és azóta a két monarchista csoport együtt dolgozik a német császárság és az orosz cárihuzm restaurálásáért. A Miljukov ellen elkövetett merénylet során a berlini rendőrség kiderítette, hogy az orosz monarchisták több merénylet elkövetését tervezték. Rájöttek a rendőrség arra is, hogy az orosz monarchisták a tavaly megtartott reichentalli kongresszus utána bajoros a magyar legitímistákhoz fordultak, akiknek segítségét kérték.

A reichentalli kongresszus után indult meg a monarchista szövetség »atonai alapon való kiépítése, amelynek tagjai már akkor nem csak orosz, hanem magyar, német és bajor monarchisták voltak. A reichentalli kongresszus után Revantios gróf, Westarp, Lundenorf és Goltz tábornokok tagjai lettek a monarchista szövetségnek.

MOZAIK.

Menyus bácsi

— Régi emlék —

Valahányszor szó volt Deák Ferencről, és egy időben sokszor volt róla szó, Menyus bátykán a maga társaságában mindig így kezdte a beszédét:

— En, aki közel álltam nagy hazánkfiához ...

Vagy így:

— En, aki közel álltam a haza bölcséhez ...

És máskor is, ha senki se gondolt a kehidai nagy államférfiúra, a kaszinóban a bizottsági üléseken, a fehér asztalnál, nagyon gyakran, hogy súlyt adjon a politikai véleménynyilvánításának, belezsongta a beszédébe a már gyakran hallott frízit:

— En, aki vakha közel állottam Deák Ferenchez ...

És mindenki áhitattal, kegyelettel hallgatta a nézeteket, ítéleteket és állításokat, amelyeket Menyus bácsi mondott az aktuális kérdésekről, s e nézeteknek, ítéleteknek és állításoknak nagy tekintélyt kölcsönzött az a körülmény, hogy oly embernek az ajkáról hangzottak el, aki valaha közel állott a régi Magyarország legbölcsebb politikusához.

Menyus bácsi tekintélye, vezető egyénisége növekedett. A nagyokkal való barátkozás rendesen a kiválóság egy némi visszfényével ragyogja be a kisebb alakokat is, és Menyus bácsi a maga járásában, a maga városában és a maga kaszinójában egy ilyen visszfényes kapacitás lett, akit különös tiszteletben részesítettek s nem egyszer tekintélyként is idéztek mint olyan férfit, aki bent volt valaha az országoktól nagypolitikában, ott bizonyára nem csekély szerepet játszott, mert hiszen a legnagyobb hazafiak barátoként, sőt közel állott a legkülönböző, Deák Ferenchez is ...

Am, hogy mit jelentett ez a néhány tekintélyszó, az csak Menyus bácsi szép és mindig vidám életének a vége felé derült ki, amikor a jó öreg már gyengébb lett a bornál, amelyet valaha úgy győzött, hogy ez az italbírása majdnem oly híressé tette, mint a Haza Bölcsének a barátsága. De a legdecebb magyarnak az idegenszere és leromlik végre, s Menyus bácsi környezetébe egyszerre csak azt vette észre, hogy a Bor erősebb lett nála, s hogy aki azelőtt a leghevesebb italesatákban is tudott parancsolni a nyelvének, most megszünt ur lenni fölötte. Mindenkinek nagy csodálkozására Menyus bácsi egy ilyen alkalommal elfecsegte, hogy a hetvenes évek elején egyszer közel állott Deák Ferenchez a városigétség s hogy ez volt minden kapcsolata, amely őt a nagy status-férfiúhoz fűzte.

A mámor elmul. A Menyus bácsié és azoké is, akik eddig hittek az ő politikai fontosságában. Ezek épp úgy felcsodáltak az illúziókból, amelyek szemükben a Menyus bácsi tiszteletreméltó niakját besugározták, mint a jó öreg abból a részegségből, amely őt a nagyrabecsültség piedestaltjára letaszította. Az ő presztíziusának vége lett ettől az időtől fogva s ezután csak mosolyogtak az utcán, ha azt emlegette, hogy valamikor milyen közel állott ő Deák Ferenchez. Ilyenkor mindenki a budapesti városigéltre gondolt, esetleg Deák Ferencre is, de már senki se figyelt arra, hogy mi egyebet karattyol még Menyus bácsi, akinek a politikai pályafutása immár be volt fejezve.

Csak még egyszer volt szó arról a „benső viszony”-ról, amely a jó öregot a legnagyobb magyar táblabíróhoz fűzte. A reformatus lelkes, aki temette Menyus bácsit s aki nála is öregebb volt, elfelejtette az egész incidenst, az ő fedelékény szelleme megint visszatért a régi időkhez s a régi állapotokhoz, a mikor még csorbatatlanul állott a Menyus bácsi renoimája s még teljes fényben csillogott az a glória, amely a legnagyobb magyarok egyikének a halha-

atlan szelleméből kisugározva az ő fejét is beragyogta.

A tiszteletes ur a gyászbeszédét a szomorú közönség nagy ámulatára így kezdte:

— A mi szegény jó barátunk, aki életében oly közel állott Deák Ferenc-

A Kulturbund és a nagynémet politika

Grassl dr. igazolmányait nem ismerik a német egyetemeken — A külföldi német diákok a németországi főiskolákon — A jugoszláviai németek politikai szervezkedése

A „Bácsmegyei Napló” nemrégiben jelentette, hogy a Német Kulturbund letartoztatott vezetőjének, dr. Grassl-nak lakásán tartott házkutatás alkalmával bizonyítékokat találtak arra vonatkozólag, hogy a németországi egyetemeken csakis azokat a jugoszláviai német anyanyelvű diákokat vették fel, akik „politikai megbízhatóság”-ról egy dr. Grassl által aláírt igazolványt tudtak felmutatni. Ez azt jelentené, hogy a német egyetemi hatóságok a nagynémet politika szerint orientálódnak és, hogy csakis azoknak a külföldi német nemzetiségű hallgatóknak nyitnak meg tantermeiket, akik a nagynémet politikai felfogáshoz tartozóknak vallják magukat.

Tagadhatatlan, hogy egy a német egyetemi ifjúság nagyrésze, valamint a tanárok közül is sokan a Deutschnationale Volkspartei (német nemzeti néppárt) nagy táborába tartoznak. A „Burschenschaftok” kora ugyan már lejárt és ha még léteznek is, nem töltik be azt a szerepet a német egyetemi ifjúság életében, mint annak előtte. A „Kommers”-ek és a vivógyakorlatok szinte teljesen megszűntek és Burschenschaftok már csak tradícióból és a régi szokásokhoz való ragaszkodásból maradtak meg még. Helyüket politikai jellegű egyesületek foglalták el, amelyek osztálytagozódásra való tekintet nélkül foglalják magukba a diákság politikailag egyirányú szármányait. Legerősebb persze a „Hochschuring deutscher Art”, amely nagynémet, de nem kevésbé befolyásos és erős a republikánus-demokrata diákszövetség sem, amely állandó harcban áll a Hochschuring-gel. Világos, hogy a politika bevonult a tan-

hez, megint és ezental már mindig közel lesz hozzá, mert megtért oda, ahová a nagy államférfi is eljutott, az örökévalóságba ...

Szem nem maradt szárazon — az eljött nevetés könnyeitől.

Baedecker.

termekbe is és nem egyszer megtörtént már, mint például a pacifista Nicolai professor esetében, hogy a hallgatók lármás töntetéssel adtak kifejezést nemtetszésüknek, sőt a professort egyenesen bojkottálták.

Ami azonban a külföldi németnyelvű és általában a külföldi diákok felvételeit illeti, e tekintetben a questurák, mint ezt a Bácsmegyei Napló berlini tudósítójának kérdésére a berlini egyetem questuráján kifejezetten hangsúlyozták, nem ismernek politikai különbségeket. A külföldi diákok felvétele tekintetében Németország összes egyetemén egységes szabályok irányadók, amelyek csakis egy korlátozást ismernek, a helyéredést ugyanis. Külföldi diákok felvétele tekintetében bizonyos numerus clausus van bevezetve, ha a belföldi hallgatók nem töltik be teljesen a felvehető diákok számát, akkor sor kerülhet a külföldiek felvételére. Természetesen Ausztria és a volt monarchia területéből alakult országok németnyelvű diákjai előnyben részesülnek, sőt bizonyos tekintetben ugyanolyan elbánásban részesülnek, mint a belföldiek.

Teljesen kizárt eset, hogy ezeket a diákokat „politikai megbízhatóság” szerint osztályozzák és dr. ha Grassl tényleg állított ki olyan igazolványokat, mint amilyenekről a Bácsmegyei Napló említett jelentésében szó van, akkor azok, mint az egyetemi hatóságnál tudósítójuk előtt hangsúlyozták, semmiestre se voltak az egyetemi hatóságoknál való hivatalos használatra számván, hanem bizonyára a „Hochschuring deutscher Art” vagy a Verein für das Auslandsdeutschum (Schulverein) — nem

tévesztendő össze a stuttgarter Deutsches Auslands-Institut-tal — részére szóltak, amely egyesületek persze nagyméretű és irredentiszatikus irányú szolgálnak.

Ugyanezt a felvilágosítást adták a szubvenciókra vonatkozólag is. Szubvenciók dolgában külföldi németnyelvű diákok ugyanolyan elbánásban részesülnek, mint a belföldiek, de itt sem irányadó a politikai meggyőződés, hanem egyéb körülmények: a tanulás menete, gazdasági viszonyok, stb.

Felkeresem a „Hochschuring deutscher Art” vezetőjét is, ahol a konkrét esetre, dr. Grassl ügyére vonatkozólag kijelentették, hogy ezt a nevet sohasem hallották és hogy a jugoszláviai Deutsches Kulturbund-dal semmiféle összeköttetésben nem állanak.

Azt azonban közölték, hogy minden külföldi német nemzetiségű diáknak, aki az egyesületben való felvételre jelentkezik, igazolnia kell a politikai megbízhatóságát,

ez azonban az egyesület belső ügye és kétségtelen joga. Hogy ez az igazolás miképpen történik, azt mindig az illető külföldi egyetemi hallgató dolga.

Végül álljon itt, amit a Deutsches Auslands-Institut főtitkára, dr. Fritz Wertheimer a Bácsmegyei Napló berlini tudósítójának a német nemzeti kisebbség politikájáról mondott. Dr. Wertheimer kijelentette, hogy határozott ellenése az altdeutsch-nationalista agitációnak és minden irredentista propagandának. Kétségtelen másrészt, hogy a nemzeti kisebbségek jogainak védelme csakis abban az esetben lehet eredményes, ha az újonnan keletkezett államokban győz a demokratikus államelmélet. A Deutsches Auslands-Institut a multban se folytatott altdeutsch, vagy irredenta politikát és a jövőben se fog ilyen agitációt folytatni.

Jugoszlávia németiségének egyenesen feladata, hogy beilleszkedjen a meglévő államrendszerbe.

A Deutsches Auslands-Institut teljesen politikamentesen azt a célt szolgálja, hogy a külföldi németiség szellemi, kulturális és gazdasági feladatait kellő megvilágításba helyezze, azok teljesítésére serkentse külföldön élő német fajtestvéreit.

Aquarel
Lacroma szigetéről

Halkan, lágy ringással közeledik a bárka a fáradi, fehér sziklaparhos. Az életnek, a mozgásnak, a törtétesnek, a haladásnak, a kenyérküdésnek, a holnap-gondoknak sehol semmi nyoma. Egyszerre azonban a buszejű sziklák közül fehérhasu sárlayok rebbennek fel, mint jind gondolatok. Olykor fájdalommal felsírnak, akárcsak felbértek csecsemők, vagy eltévedt kölyökmacskák, aztán leszállnak a hintázó hullámokra és megint csend van.

Kiugrom a bárkából és fellelegzem. Fűszeres, fájdalmas levegő: a sudár ciprusok, a hízegő babérbokrok, az ábrándos, édesültatú mirtusok lélekezés. Felfelé megyek az elhagyott ösvényen és körülölelek a pineák, a pálmák, az olajfák változatos zöldjeit. O, mennyi árnyalat, mennyi hangulata és szeszélye van ennek a színek! Itt csendes, nyájas, ott komoly, szinte szomorú, amott a kaktuszok és agáék levelein hnyvas, hideg és zárkózott, a fűgefák, az oleanderek, a babérbokrok zöldje melegebb, lágyabb, hízegőbb, a pálmalegyezők pedig mosolygós, kacér és jókedvű. Borzalmas őréség, döbbenetes hangtalanság. Sehol senki, csupán a tenger zug fáradtan, álmos ismétlődéssel. Lásunként azonban derültebb tisztássa szélesedik a szük ösvény és a zöld keretből előlap az évszázados klastrom nyugodt, közönyös arculatja. Körülötte elzúllt park, csupa pálma és sárga meg rózsaszín virág, a park közepén egy ledűl szobortalpazat, a háttérben pedig néhány szomorú, csonka oszlop álldogal likacsosan, buszan, mint a történelem merev sílabájai.

Ez a siket magány valami dohos, kö-

zéporko levegőt varázsol erre a szigetre. Előlépnek szent Benedek rendjének mogorva arcu szerzetesi durva csuhában, kővér, irott kodexekkel, az egyik a riascs ablak mögött tarka inátiálét rajzol az analézise, a másik Vergiliust magyarázza néhány nemes, raguzati ifunk, a harmadik egy homályos cella mélyén Bocaccioit olvassa felve, szonjajasan, vérlükötös képezzel. Majd megjelenik orozlászívű Rikárd, mellen nagy fekéf keresztelt, a Szentföldről jó, ideges és rosszkedvű, bosszankodik a csélesap zsoldosok és a kényelmelen, hosszadalmas utazás miatt. Megjelenik Zsigmond magyar király is sápadtan és nyugtalan tekintettel. Bajazid szultán előlé menekül, a esata csunya vereséggel végződött és most menedéket meg oltalmat kér. Rosszul beszél latinul, de a szerzetesek azért megértik, udvariasak és résztvevő arcot mutatnak, dupla pokrócot teritnek az ágyra, estére pedig súlt hallal kedveskednek az idegen uralkodónak. Amott megint az egyik ösvény Miksa, mexikói császár tekintélyes szakállú alakja bukkan fel. Fejét lehajtja, lepte faradtak, elmélyed a siri csendben, a tökéletesen ijesztő egyedülletében. Talán Mrixikóra gondol, új hazájára, új idegen szokásokra és emberekre és fenghangon gyakorolja a nyúlós spanyol szavak kijelítését.

Különbös érzések fakadnak ebben a multat, halált és mirtusz-szagot lehelő modulatlanságban. A történelem közelebb jó, a képzelet elevenebb lesz és az élet érthetőbbé válik. Minden celi, minden nyugtalan torevaks, minden lágy, tülekedő, elhullad, dikkad ebben a évszázados néma aerevcsúgban ahol minden emlék lemondásról, visszavonulástól, láppangó halálról szól.

Felmegyek a Fort Royalba. Két oldalt nyálka ciprusok állanak őrt, mint

óriási pomerániai gárdisták, mögöttük pineák és olajfák sötétlenek, itt-ott pedig vidám, sárga virágú bokrok köszöntik a jövővényt. Fönt az erdőben csupa rom és pusztulás minden. Megállok az egyik sziklafokon és szjéltételek a meggyeszekre: ott Lapad zótdinelli frissen, duzzadtan, távolabb a Póttini-szigetek vibrálnak párában és messzeségben, a tenger pedig jökevű, kacagós a nap tüzes sarkjaitól, mint forróvérű szerető.

Hirtelen eszembe jut, hogy a raguzaiak erről a sziklárol gurították a tengerbe a zsákba kötött templomablakot, meg a köztársaság árulót. Ott lent a parton egy fehér kökereszt pedig egy puszkaporos hajó robbanást izei, mely-n mindenki odaveszett. Megborzongok. Ez a bájos, hüvös, buja sziget tele van rommal, reményteleniséggel, halálemlékek. Meg akarok fordulni, de kezemet marasztalóan megfogja a Magány:

— O, ne menj meg el. Hagyd ezt a csunya, lármás világot, a tajtékos önzést a líhegős gyűlöletet. A vigasztalan és hűshomlokú emberek megpihennek, megnyugszanak itten a süket, illatos modulatlanságban. Itt senki, itt semmi a bánat ... Maradj hát itt, ó, maradj ...

Telován nézek szjéjjel. A pineákra, a ciprusok, a pálmák meg az okkersárga bokrok hízogatóan, helyeslőleg bölintanak:

— Maradj itt ...

Eszembe jut az övöltős embernyüzgés hazugsága és hiabavalósága, a min-jelenkor ezernyi irigy tóviskálása, a meztelen, marakodós életszibonyság és feles fáradságos keresik, torkom pedig öszvesztve ul, manha könyörtelenen kigyó esztvőre köreje. Olyan furszán, olyan tonikál taj az élet.

Szentelek Kornél.

Bányászok tömegsírja Lupényban

Százhusz bányász pusztult el
a lupényi bányában

A lupényi bányakatasztrófiáról számszavú távirati jelentések alapján már beszámoltunk. Csak most térünk azonban fel a katasztrófa borzalmas részleteire, amelyek száznál több áldozatot hívtak és a május elsejére készülő erdélyi munkásságot gyászba borították. A súlyos bányakatasztrófiáról most a következő részleteket jelentik: A tárnában éppen akkor történt a robbanás, amikor a munkásokat le akarták váltani. Az a csoport, amelyiken a leszállás sora volt, készen állott a felváltás kezdetére s valószínűleg felvonásukra várakoztak azok a szerencsétlenek is akik odapusztultak.

A mentési munka igen nehezen megy és nincs remény, hogy élő embert hozhatnának ki a felrobbant tárnából. A mentők csak *felismerhetetlenségig összeszeszedettek holttesteket* hoznak felüszinre.

Eddig már százket holttestet hoztak ki, terítve a tárna előtt.

Leírhatatlan a kétségbeesésnek az a képe, amely a néző szemé elé tárul. A henkedt bányászok családjai sora kutakát a holttesteket, hátha akad egy gomb, egy ruhadarab, amely ismerető jelül szolgálna. Eddig azonban csak igen kevés szerencsétlenül járt bányásznak sikerült biztos szeptemélyazonosságot megállapítani a holttest után.

A robbanás okáról két verzió van. A bányaisgazgatóság nyilatkozata szerint valamely munkás eldobott égő cigarettája okozta a robbanást. Hivatalos vizsgálat feltevése szerint azonban ez teljesen valószínűtlen és rövidzárlatnak tulajdonítják a szerencsétlenséget. A bányaisgazgatóság megállapítása szerint százhuszonnégy bányász tartózkodott lent a „Karlina”-tárnában, lehetséges azonban, hogy két munkás nem szállt le. *Bzonyosra veszik, hogy mind a százhuszonöt — esetleg százhusz — bányász pusztult ott.*

A szerencsétlenség egész Romániában mély részvételt keltett. A gyűjtőközlő élére maga Ferdinánd király állott s saját aláírásával hocsátotta ki a gyűjtőleveket.

Milyen orrot parancsol

Hüttl Hümér professzor az arcpasztika műtétekről

— Budapesti levél —

Néhány hónapja a háború kitörése után, mikor a frontmögötti kórházak nagyhirtelen megletek sebesültekkel, nyilvánvaló lett, hogy a küzdelemben nemcsak az egymással szemben álló lövészárok vesznek részt, de harc ez a pogányul veredő ember s a sebeket közzégető orvos között is. A sebesülteket gyakran állította az ezérlelő öltésességü vértelen egészen új feladatok elé, az arc, száj, állkapocs, az orr megsebesülésénél pedig előtérbe lépett az orvosi beavatkozás mellett az esztétikai szempont, vagy hogy ezek a plasztikai operációk hatalmas fejlődésnek indultak. Egy német professzor neáreg cikkét írt az orvostudomány esztétikájáról s a cím, ha az arcpasztikának: már eddig elért eredményeire gondolunk, csak az első pillanatra látszik különösképpen. Budapesti mulatóirunk fölkereste Hüttl Hümér professzort, aki ezekre a kérdésekre vonatkozólag a következőket mondta:

— Ezeket a plasztikai operációkat nemár nálunk minden sebész végzi, de egész természetesen, hogy ez az a terület, ahol az orvosnak nemcsak a szaktudása, de a művészi érzéke is érvényesül. Mértani rajzra több-kevesebb meg lehet tanítani mindenkit, de a szabadszere már születni kell. Különösen az orrpasztikánál fontos a meglátás: az orr az, amely összhangzásba hozza az arcot.

— A meglát Lunnitzer professzor volt ennek nagy mestere, aki teljes keletteléggel végezte ezeket az orrpasztikai műtéteket, gyönyörű görög, sas orrokat alkotott. Ahol a plasztikai operáció nem segít, ott zselatin, glicerin, cink oxid és cinober keverékkel masszálva pótolják az orrot. Az arcpasztikába az orr azért fontos, mert elvesztése borzasztóan elurítja az arcot. Egy Ebba nevű apácáfnak, hogy az

Angliába betörő dánok esetleges brutalitástól megvédje a zárdát, az összes nővérek orrát levágatta. Nálunk Réty dr. ezeknek az orrpasztikai műtételeknek a specialistája, szédületes eredményeket ért el. En is kezelek most egy fiatal ért, aki betegségében elveszté az orrát s kocsonyaszerű anyagból új orrot kapott, amit a beteg ragaszt fel, minden harmadnap magá is készíti el. Nem lehet észrevenni.

— Az ajkak pótlására a pótlórt s a nyakbőről az ugrnevezett vándorló lebenyegét használjuk fel állkapocsnak az orronál és vagy egész kivett borda szolgál. Kaucuk protezisekkel is szokás operálni, ezek azonban nem gyógyulnak be, a beteg kivesszi, naponta megmossa s úgy helyezi újra vissza. A háború egészen új szempontokat tárt fel, különösen azokat a feltételeket lehetett pontosan megállapítani, melyek a távolról veit reszek, a csont a zrszövet átültetésére vonatkoznak.

A magyar szervezkedés jövője

— Jaksity Zsarko dr. nyilatkozata —

A demokratapártnak van egy csoportja, amely kezdettől fogva az ösztinte, meg nem alkuvó demokráciát, a szociális követelményekhez simuló liberalizmust képviselte az ebben a vonatkozásban heterogén pártban. A nyilvánosság előtt kevésbé ismeretes, de a beavatottak jól tudják, hogy az állami élet nem egy fontos kérdésében ennek a csoportnak elenállása húsított meg reakciós megoldásokat és nagyrészt az ő iniciatívájuk telített meg népies és szociális tartalommal és az új állam alaptörvényeit.

Ennek a csoportnak egyik vezetője Jaksity Zsarko dr., a kikinált kerület képviselője, aki a második Prolity kormány megalakulásáig néhány hónapig a belügyi miniszterium vajdasági tükosztályának vezető államtitkárja is volt.

A nemzetiségi kérdésben — és nála ez nem frázis, hanem gyakorlati elv — a teljes állampolgári egyenjogúság alapján áll. Epen ezért szükségesnek láttuk őt is megkérdezni, hogyan itéli meg a magyarság politikai megmozdulásának okait és következményeit, aki a magyarság helyzetét közelről ismeri és akinek gondolkodását nem rontották meg elvakult soványsza és tulhajtott pártszempontok.

Jaksity dr. készséggel vállalkozott rá beogradi munkatársunk felkérésére, hogy a Bács megyei Napló nagy nyilvánossága előtt kifejtve nézeteit a magyarság új politikai pártjáról. E nyilatkozatot a megkérdezett politikus multjára tekintélyére s egyéni súlyára való tekintettel értékes dokumentumnak tartjuk a szervezkedés problémájának megítéléséhez, bár azt véljük, hogy a magyarság szempontjainak megismerése, a magyar párt készülő programjának közzététele után sok tekintetben módosulni fog a szervezkedés javára ez az értékes, segítő szándékú és föltétlenül objektív megítélés is.

— A magyarság helyesen cselekszik — mondotta Jaksity dr. — ha részt kíván venni a közéletben. *Ez nem csak joga, hanem pogári kötelessége is. A mozgalom se nem korai, se nem idő előtti.* A magyarságnak emirens érdeke, hogy orrót öszegyűjtse és szervezze, nekünk pedig előnyös

tudni, hogy kik a magyarság vezetői emberei, akik a népet képviselik és akik jogosultak felelősség mellett a magyarság kívánásait és törekvéseit velünk meg tárgyalni.

— Vajjon helyes e, hogy a magyarság önálló nemzeti pártként alakult meg, vagy nem. — *ez ma már n a aktuális, mert a magyarság már döntött a nemzeti párt alap való szervezkedés mellett.* Már nem fontos, sőt talán nem is érdekes, hogy én e tekintetben miként gondolok. *Natív dolog volna feltételezni, hogy a magyarság a mi utmutásaink illetve kívánásaink szerint fog szervezkedni.* A magyarság úgy fog szervezkedni, illetve már is úgy szervezkedik, ahogy érkei parancsolják és olyan alapon, melyen érdekeit legjobban véli megvédelmezheti. *Az a megválasztott alap helyes e, — a nemzetiségi alapon való szervezkedés jogos, hogy célszerű-e, az más kérdés.*

— Figyelemmel kísérem a magyar párt megalakítását és fejlődését. Nem tartom valószínűnek, hogy az akcióval sikerüljön leg minden magyar, egy pártba tömöríteni. Demokrata államban szerény véleményem szerint a politikai szervezkedés tartósabb alapja csak ez lehet: *azonos nézetek gazdasági és szociális kérdésekről. Világnézeti és osztályhelyeztetés való tekintet nélkül tömörülni ma kissé nehezen képzelhető.* Nehezen tudom ma, a világháború után elképzelni, hogy a különben homlokegyenest ellenkező világnézeti egyének egy politikai párt tagjai lehessenek.

— Amennyire tudom, a párt programja véglegesen kidolgozva, illetve elfogadva még nincsen. Kíváncsi vagyok rá, milyen lesz a párt programjának gazdasági és szociális része, amelyet el fog tudni fogadni majd egy Teley gróf és a napszámosa egyaránt. Milyen lehet az a agrárreform, amelyért telkeszteni fog egy nagybirtokos és a bérese is? Milyen pontokat kell, hogy tartalmazzon ez a program, amely hevítse a munkást és kisiparost egyrészt — az őket ép propriális nyugdíjke representánsát másrészt — és mindez csak azért, mert a nagybirtokos gróf, a kisiparos és a napszámós magyarek.

— Meggyőződése, hogy a párt mai összetételében nem maradhat meg, hanem idővel differenciálódni fog világnézeti alapon.

— A mai pártot mai összetételében nem tartom elég demokratikusnak. Az egyes szervezetekben a nép zome: a parasztság és az iparos világ vagy egyáltalában nincsen, vagy csak gyéren van képviselve. Az a benyomásom, mintha az egész nem a népből indulna ki, hanem felülről.

— Nem hiszem, hogy lévednek, ha ezt álltom, hogy a magyar intelligencia jó része még mindig nem tud szabadulni a háború előtti feudális és kapitalista rendszer ideológiájából. Ha ez így volna, baj volna és a pártnak demokratikus irányban való vezetése veszélyben forogna.

— Az új párt választási esélyei? Erre megfelelően bajos. Nagyon sok fog függeni attól, hogy milyen lesz az agitáció és mennyiben lehet magával a néppel megértetni azokat az ideákat, a melyeket propagálnak. *Annál bizonyos, hogy a választások idején szabadok lesznek, mint amilyenek az utolsó választások is voltak.*

— A magyarság sérelmei? Az alkotmány és a törvények elegendő jogot biztosítanak. Minden polgár egyenlő. *Nem hallottam, hogy bár ki is panaszkodott volna, hogy kisesi a joga, kevés a szabadsága az államban.* Arra azonban volt panasz a magyarság részéről, hogy jogait néha nem respektálták, az alkotmánybiztosítotia szabadságát korlátozni akarták. Ez azonban a rezsim dolga. Egy-egy szolgabiro vagy alantans adminisztratív közeget okvetetlenkedését vagy tulkapasait nem szabad azonosítani a rendszerrel, mely ebben az országban csak szigorúan liberális lehet. *A míg a magyarság ismerni fogja a kötelességeit, biztos lehet abban, hogy minden demokratikus gondolkodású ember segíteni fogja jogaielismertetésében.*

— Mint Jászi Oszkár politikájának régi harcosa, kit a vajdasági magyarság mai vezető emberei jó részéhez régi személyes, sőt a multból az általános választójogi küzdelemből kifolyó némileg politikai legyverbarátság füz, kötelességemnek tartom nem bökólni és kellemes dolgokat mondani, hanem bszintén nyilatkozni. Az én nemzetiségi politikai programom rövid, világos és félre nem magyarázható:

— Mindazt, amit követeltem akkor, amikor a nemzeti kisebbséghez tartoztam, kell megadni most, amikor a sors többség némileg trigyelhető pozíciójába jutottunk mintek.

Hasfűzőket

orvosi rendelésre, fűző-
kötés, nyomorszerű orr, mell-
tartó és egyengetartó
(Gradhalter), legelőzsa-
sabb kivitelben leszit,
m szatén, haszítást és
latást és is ad

VIRÁG LEONTIN
Alexandruva-utca 11. sz.

Előkészületek az apatini iparkiallításra

Apatinban nagy előkészületek folynak a nyárra tervezett apatini iparkiallításra, az apatini »Messe-ro. Apatin iparosai bizottság alakították, amely már megkezdte az előkészítési munkálatait. A három hétre tervezett kiállításon Apatin termelői, iparosai, gyárosai, de akarják mutatni nyereszterményeiket. A kiállítás eszindjét nagy lelkesedéssel karolja fel az egész község lakossága. Órák alatt sikerült a kiállítás megrendezéséhez szükséges költségeket előteremteni, a bizottság megállapította a kiállítás helyét is, az idegenek elhelyezésének kérdése is megoldódott, úgy, hogy a legjobb akadályokat sikerült már kiküszöbölni.

Eddig száznál is több kiállítási jelentette be részvételt. A kiállítás rendezősége kizárólag iparosok és termelők jelentkezését fogadja el, kereskedők nem vehetnek részt azon.

A kiállítási megartásra vonatkozó kérvényre eddig érthetetlen módon a kereskedelmi miniszteriumtól semmi válasz nem érkezett, ami az előmunkálatakat nagy mértékben hátráltatja.

A kiállítás vezetősége biztosan számít, hogy azon legalább 35—40.000 ember jelenik meg. Tekintve, hogy az apatini facipogártó, halászhálófogó, kőszóroló, edénygyártó ipar már eddig is országos nevet szerzett, nem kétséges, hogy a kiállításnak nagy anyagi és erkölcsi sikere lesz.

Egy volt magyar járásbíró könyöradamányért eszedezik

Kolozsvárról jelentik: Annak az égbekiáltó, retinés nyomornak, amelyben az esküt nem tett tisztviselők egyrésze svinylódik, szívembarkoló esését tárja fel Lászlóffy József volt nagyenyedi járásbíró nyomora, aki ötödikével az éhínség előtt áll. Lászlóffy bíró szivertépő este nem rendkívüli jelenség az általános tisztviselői nyomorban. A többi esküt nem tett tisztviselő szintén hasonló helyzetben tengődnek és csak a magukra erőszakolt szendernesség tartja vissza őket attól, hogy borzasztó helyzetüket a nyilvánosság előtt pórére velőkössék. Lászlóffy József most könyöradamányért fordul a társadalomhoz. A volt járásbíró a Magyar Szövetséghez íntézt levélben tárja fel riasztó nyomorát:

»En a nagyenyedi járásbíroságnál voltam tényleges szolgálatban, mint a nyolcadik fizelési osztály elsőfokozatu járásbírója, 1919 március 19-én, miután az esküt nem tettem le, elbocsátottak. Nagyenyedről gyűjtés segítségével költözöttem el Baróra, ahol iszonyu kétségek között tengettem életemet. Pár héttel ezelőtt újra jelentkeztem szolgálatra és visszavételei kérest adtam be az igazságügyi miniszterhez. A napokban kaptam meg rá a választ, amelyben kérésemet elutasították. Most már nincs más hátra, minthogy arra kériem az urakat, hogy nyújtandási kérdésemet juttassák el az illetékes helyre.

Ezek után feltárom helyzetemet. Habvanhárom éves vagyok s ez év július 15-én betöltök harmincegynégy éves szolgálati időm. Beleg ronc vagyok és koromnál fogva is teljesen kőrekegelytem. Vagyonom semmi

sincs. Itt állok feleségemmel és három kiskorú gyermekemmel foglalkozó nyomor közepette. Oly nyomorúságba jutottam, hogy jöformán még kenyérré való pénzem sincs. Nincs egyéb kérésem a Magyar Szövetséghez, mint az, hogy mentse meg családomat az éhhaláltól.

Fáj a szívem, hogy harmincöt évi puritán bírói szolgálat után ezt papírra kell tennem. — Nem magamért, de családomért teszem, mert érzem, hogyha soromnál előbb nem változik, vagy megörülök, vagy ismét tudja mire vetemedem.

Barót, Háromszékmegye, 1922. április 24. Lászlóffy József volt járásbíró.

S hányan vannak még olyanok, akik ezt a levelet aláírhatják!

Egy millió dinárt ad Subotica a király nászajándékára

— Rendkívüli közgyűlés lesz hétfőn —

Sándor király esküvője alkalmából eredetileg az egész Vajdaság együttesen akart közös nászajándékkal hódolni a királynak. Egyes törvényhatóságok magatartása következtében azonban ennek a tervnek a megvalósítása valószínűleg lehetetlenné válik és így került sor arra, hogy az egyes megyék és városok külön nászajándékokat szereznek be.

Az elmúlt hetekben már volt Suboticán egy anktó, amelyen a király részére vásárolandó nászajándék ügyében folytatott tárgyalásokat. Végleges megállapodás akkor még csak abban a tekintetben jött létre, hogy a város maga adja azt az összeget, amely a királyi nászajándékhoz szükséges és társadalmi gyűjtést egyáltalán nem indít, csupán önkéntes adományokat fogad el.

A kérdésben való végleges állásfoglalás a napokban fog megöröslenni. A városi tanács ugyanis úgy döntött, hogy egymillió dinárt fordít

a királyi nászajándékára, azonban ehhez még a közgyűlés jóváhagyása szükséges. Az ügy sürgősségére való tekintettel ezért a kiszélesített tanácsot hétfőre rendkívüli ülésre hívták egybe, amelynek egyetlen napirenden levő pontja a királyi nászajándék kérdése lesz. Ezen a rendkívüli közgyűlésen fogják megszavazni a végleges összeget és tárgyalni fognak arról is, hogy mi legyen tulajdonképpen a nászajándék.

Ebben a kérdésben eddig még nem sikerült megállapodást létrehozni, éppen azért, mivel mindeztől még nem volt még bizonyos, hogy a város külön nászajándékot ad-e, vagy pedig megvalósul-e az a terv, hogy a Vajdaság közös nászajándékot ad.

A nászajándék tárgyára nézve egyelőre még a legkülönbözőbb javaslatok vannak és a közgyűlés lesz hivatalosan dönteni, hogy milyen nászajándékkal kedveskedjen Subotica városa a királynak esküvője alkalmával.

Génuában elismerik a szovjetrendszert

Kilátás van a békés megegyezésre — Oroszország lemond a német szerződésről — Benes sikerrel közvetít

A két utolsó nap tárgyalásai meghozták a közöledt Oroszország és a génuai konferencián résztvevő többi hatalmak békéje között. Lloyd George szívós kitartása és Benes közvetítő akciója sikerrel járt, annál is inkább, mert Csicserin kezdeményező lépést tett a megbékélés felé. A szovjetdelegáció vezetője B. nes utján tudomásra adta a vele szembenálló hatalmakkal, hogy a most felmerült ellentétek lényegét képező álláspontjától hajlandó elérni. Elismeri a versaillesi szerződést, lemond a németekkel kötött külkegyezményről és aláveti magát a békepaktumnak abban az esetben, ha a szovjetek de jure elismerik és a felépítési és reorganizáció munkájában Oroszországot támogatják.

Ennek a kijelentésnek válasza már az oroszoknak hétfőn ányújtott memorandum szövege, melyben a hatalmak — saját állampolgáraik jogainak és kártérítési igényeinek fenntartása mellett —

elismerik az oroszországi kommunista tulajdonrendszert.

A háború előtti adósságok elismerésére vonatkozó követelések is már inkább csak elvi jelentőségű, a hatalmak ugyanis fenntartják régi álláspontjukat a követelésekre nézve, de kijelentik, hogy Oroszország csak egy még erőtlen meghatározandó későbbi időpontban lesz köteles a fizetéseket megkezdeni és a kamatoztatást is alacsonyra fűgk szabni.

E határozat után Barthou elutazott Párisba. A jelentések szerint a memorandum tárgyalásánál csak a

belga delegátus szavazott a javaslat ellen.

Barthou tehát szintén magáévá tette a békülékénységre törekvő és a szovjetrendszert elismerő álláspontot, ami az eddigi Poincaré-féle francia politikával való szembehallyezkedést jelenti. Mivel ez a határozat épp közvetlenül Barthou Párisba való utazása előtt történt, bizonyos, hogy a francia vezetődelegátus magatartása nem történhetett Poincarének indít és hozzájárulása nélkül. E kérdésben tehát enyhült a helyzet, sőt határozottan az orosz kérdés teljes és békés elintézésére enged következtetni.

A német francia jóvátételi konfliktus tekintetében nem történt semmi újabb, mert ennek az ügynek to vábbi fejleményei és az e kérdésben való döntés csakis Barthou párisi tartózkodása alkalmával történhetik meg.

A hatalmak válasz memorandumuma

A génuai konferenciát összehívó hatalmak, valamint Lengyelország, Románia és Svájc képviselői hétfőn Facta elnöke mellett ülést tartottak, melyen folytatják az orosz delegációnak átadandó memorandum vitáját. Barthou jelentette, hogy Csicserinről jegyzéket kapott, melyben a szovjetdelegáció tudomására adja a francia delegációnak, hogy »Németország és Oroszország közt Rapallóban létrejött szerződés semmiféle tilkos rendelkezést nem tartalmaz, melynek éle Franciaország ellen irányulna.

Az ülésen részletes vita tárgyát képezte a memorandum második pontja, mely Oroszország háborús adósságaival foglalkozik. A jegyzékben azt kívánják a hatalmak, hogy Oroszország elvben ismerje el az adósságokat, de egyben kijelentik, hogy ezeket az adósságokat nem kell mindjárt megfizetni.

A tanácskozás egyik legnehezebb kérdését a hatodik szakasz megszövegezése képezte, mely a magántulajdonra vonatkozik. Mikor már megegyezésre jutott volna a sor a tárgyaló delegátusok között, Jaspár belga miniszterelnök kijelentette, hogy Oroszországtól a magántulajdon elvének teljes elismerését és megővését kívánja. Ez a kívánság előlén vitát váltott ki, melynek során elhatározták, hogy a vitás szakasz újabb fogalmazás végett átadják a jogi bizottságnak. E határozat következtében a gyűlési délutánra elhalasztották.

Délután 5 órakor állt össze ismét a bizottság, mely alkalommal élénk vita fejlődött ki Lloyd George és Jaspár között. Végül abban a szövegben állapodtak meg, hogy

a hatalmak elismerik a jelenleg Oroszországban uralkodó tulajdonviszonyt,

elienben azt követelik, hogy a háború előtti külföldi tulajdonosok kártérítést kapjanak. Abban az esetben, ha e tekintetben vitára kerülne az, a vitás kérdésben vegyes bíróság dönt. A bíróságba egy tagot Oroszország és egyet az érdekelte állam küld ki, amelynek állampolgára az ügyperrrel él. A bíróságnak minden esetben egy amerikai állampolgár az elnöke.

Ezt a szövegezést elfogadták, csak a belga delegátus szavazott ellene. Lloyd George értesítése szerint Oroszország hajlandó a külföldi tulajdonosoknak szocializált vagyonnaként kilencvenévi bérletet biztosítani és egy tízdrézst készpénzben megváltani.

A háború előtti adósságokat illetően elhatározták, hogy a szovjetdelegációtól követelni fogják ezeknek elvi elismerését, azonban nem fognak nagy kamatot számítani és általában kedvező fizetési feltételeket állapítanak meg.

Az így megállapított memorandum végleges szövegét kedden délelőtt adják át az oroszoknak.

Minthogy így az orosz válaszjegyzék ügye elintéztét nyert, Barthou elhatározta, hogy Poincaré hívására szerdán délelőtt 10 órakor Párisba utazik, ahonnan terv szerinti szombat fog visszatérni Génuába.

Benes tárgyalat Csicserinnel

Génu. Csicserin kedden megállította Benesét és hosszu tárgyalást folytatott vele az orosz kérdéssről. Csicserin kijelentette, hogy Oroszország hajlandó elfogadni a versaillesi békeszerződést és közelezt magától arra, hogy Európa békéjét nem fogja megzavarni abban az esetben, ha a génuai konferencia de jure elismeri a szovjetkormányt.

Oroszország ebben az esetben hajlandó lemondani a Németországgal szemben fennálló speciális viszonyáról.

Ha azonban a memorandum nem lesz kedvező Oroszországra nézve, akkor Csicserin ennek a kérdésnek az elhalasztását fogja követelni.

A génuai delegációk körében Csicserinnek ezt a látogatását úgy kommentálják, hogy Benes min

ELTIREK

— **A király civilistájáról szóló törvény.** Beogradból jelentik: A hivatalos lap leguabb számában jelent meg a királyi civilista felemeléséről szóló törvény, amely szerint a király évi civilistája ezental 24 millió dinár, amely összegnek negyedrészt a frank paritásán álló kijföldi valutában fizetik ki. A civilista összegét július elsején fizetik ki és felveszik azt már az idei költségvetés tételei közé. A civilistát a parlament hozzájárulása nélkül nem lehet megváltoztatni.

— **Pasic miniszterelnök állapota.** Beogradból jelentik: Pasic miniszterelnök a keddi napot jól töltötte. A dél után folyamán megröngenezték. Az orvosok azt tanácsollák a miniszterelnöknek, hogy betegsége után néhány hétig még pihenjen. A miniszterelnök éppen ezért valószínűleg pár nap mulva Dubrovnikba utazik.

— **A rendörség átszervezése.** Beogradból jelentik: A belügyminisztériumban most készitik elő azt a törvényt, amely az államrendörség átszerveését fogja elrendelni. Ennek a törvénynek az alapján a rendörség egységes lesz az egész országban. A városban mindenütt az államrendörség fogja a szolgálatot átvenni.

— **Vármegyei tisztviselők elbocsátása.** Somborba érkezett Alexjevics belügyminiszteri államtitkár, aki magával hozta a belügyminiszter döntését, amely szerint a megyénél 18 kisebb állami tisztviselöt, többnyire napidjást, valamint Jagedics Jován dr. alügyészt a közigazgatás szolgálatából elbocsátották.

— **Letartóztatott magyar ügyvéd.** A Bácsmegeyi Napló pénteki számában megjelent »Letartóztatott magyar ügyvéd« című hírrel kapcsolatban dr. Rosenberg Miksa vsrasci ügyvéd annak közlésére kért fel bennünket, hogy nem azonos a budapesti rendörség által letartóztatott dr. Rosenberg Miksa ügyvéddel.

— **A sentai gimnázium érettségi biztosa.** A közoktatásiügyi miniszter Ilies Péter novisadi gimnáziumi igazgatöt a sentai fögmnáziumhoz az érettségi vizsgálatok miniszteri biztosává nevezte ki.

— **Befejezéshez közeledik a határmegeállítöt bizottság munkája.** Beogradból jelentik: A Tribuna értesítése szerint a Magyarországgal való határmegeállítöt munkája a végéhez közeledik. A horvátországi határ megeállítöt már befejezték. Valószínű, hogy Magyarországgal a határmegeállítöt bizottság meg fog állapodni abban — írja a Tribuna — hogy a tulnyomórészit szláv lakósszággal bíró Sorok baranyai és Szantova meze Katymár bácskai községeket az SHS királysághoz csatolják.

— **A suboticei újságróliró szekciója szerdán délelöt 11 órakor a Bácsmegeyi Napló szerkesztöségében rendkívüli közgyűlést tart a tisztújítás megejtése céljából.** — A tárgy fontosságára való tekintettel a szekció minden tagjának megejtésére kivatnos.

— **Bihalasztották a demokrata párt velükibeckerekli gyűlést.** Mint Beogradból jelentik, a demokrata párt május 7-ére tervezett velükibeckerekli gyűlést 14-ére halasztották.

— **Egyházmegyei hír.** A kalocsai érseki hatóság Relle Károly dr. kulai ideiglenes adminisztrátort ugyanoda lelkészszé nevezte ki.

— **Német ajánlat vagonszállításra.** Beogradból jelentik: A német kormány a közlekedésügyi miniszteriumnak ajánlatot tett személy- és tehervagon szállításra. A német ajánlatban az árak igen magasak. A közlekedésügyi miniszterium közölte a német kormányval, hogy az ajánlatot csak az árak redukálása után veszi figyelembe.

— **Eljegyzés.** Ruff Rózsika és Ujhely Manó jegyesek. (Minden külön értesítés helyett)

— **Senta új polgármestere.** A Bácsmegeyi Napló beogradi tudósítója illetékes helyről úgy értesült, hogy a belügyminiszter dr. Petrovics Branköt nevezte ki Senta város új polgármesterévé.

— **Áthelyezés.** Beogradból jelentik: A belügyminiszter Krisztics Vászó apatini föszolgabírótt Hödságra helyezte át.

— **Házasság.** Kemény Herman által orvosos, az özv. Halbrohr Sándorné és Tsai cég beltagja, házasságot kötött Beck Annieval Lipiken. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Strassburgi tudós előadása Osijeken.** Osijekről jelentik: Az osijek-i izraelita nemzeti egyesület meghívására Osijekre érkezett Sternberg Hugó dr., a strassburgi tudományegyetem tanára, aki az osijek-i izr. hitközség nagytermében érdekes és látogatott előadást tartott. Az előadás tárgya »Palesztina újjáépítése, benépesítése és birtokbavétele« volt. A kitűnő előadó mindvégig lebilincselte hallgatóságát figyelmét.

— **A suboticei városi zenekar ügye.** Megirtuk már, hogy a városi zenekarnak a katonazenekarban működö tagjait a katonaság nem akarja most visszaadni a városnak. Ebben az ügyben a város tanácsa már több átiratot intézett az illetékes katonai parancsnokságokhoz, azonban eddigi eredmény nélkül. Most Lepedát Illés pénzügyi tanácsos beogradi tartózkodása alatt eljár ebben az ügyben a hadügyminisztériumban is, ahol ígéretet tettek arra nézve, hogy az ügyet rövidesen rendezni fogják.

— **Az »Iglöi Diákoké Mólón.«** A »Möli Mukedvel Egyesület« vasárnap este színjátékkal egybekötött táncmulatságot rendezett, Szinre került Farkas Imre diáktörténete: az »Iglöi Diákoké«. A főszerepeket Önödy Klári, Schlesinger Mátvás, Köszegi Pál Jenö, Bizinger József, Nagy Gyözö nagyon ügyesen játszották. De kitűnően megejtették helyüket a többi szereplök is: Bogátrómi István, Kis Mariska, Hegedüs Mihály, Tatyi Illés, Varga Lajos, Kiss Sándor, Viktor Nándor, Szabó Gábor, Schwartz István és Kiss András. Az előadást reggelig tartó tánc követte.

(*) **A műértö közönség fotografusa Reményi Rudićeva-utlica 4. Stilusos beállítús báli jelmez felvételek.** 1442

A KOCSMÁK

május elsején tömve voltak emberekkel. Reggel az ivókban a pult előtt nagy seregben állodáltak süveges atyjaiak, kékkötényes munkások és egyéb szegény emberek, akik mint az eleresztett lufballon, gond nélkül, fáradság nélkül telerfölték egymással és ittak Bachus isten ajándékát, a jó káros drogrög pántinkát.

A sokadalom dél felé csak nött, a borivök ellepték a kocsmákat, itt bent is, a külvárosokban is mindenütt, mint szomjas hangyaboly, amely május elsején a vendéglök sópretien padlön, pipafüstben bujt ki a májusi napra. Mert vidám volt a májusi nap és mert a rotör örök árendásainak szívében végiggaloppozott villanyáram-féle ezen napon, valami megérthetetlen szimbólum virágzött tragikus kis életük fölött. En nem tudom, de én úgy láttam, tudtam, hogy ezek a szegény emberek ma vágyaikkal elnyujtöztak oda, ahol nincsennek gyötrelmek és gondok, ahol nincsennek hétköznapiok, de van és lehet május, május magasztosan és mindenkor, ebböl a megfejthetetlen színdarabból ki akartak szegények menekülni — és betévedtek a kocsmák pultjai elé. Valahogy bírti kell az életet, valahogy nem szabad, hogy az Élet megszakadjon a zokogástól, és indulattól, amit kiverit a májusi nap a szegény emberek háborával és békevel szántott arcán. Istennem mit tegyen május elsején az, akinek nincs a vágyaitöl békkessége? Az alkohol mérég, de az alkohol vigasztal. És ma bizony ráfer az emberekre a vigasztalás, kell a narkózis. Május elsején különben is »sósabbak a könnyek« és szomorúságok is hangosabban sárnak föl Bachus isten ajándékát után...

— **Két suboticei városi tisztviselő halála.** A véletlen különös akaratából hétfön, majdnem ugyanabban az órában két érdemes városi tisztviselő dölt ki a sorból. Katancsics Antal adóhivatali tisztviselő egész hirtelen halt meg, Piukovics József pedig, aki ugyancsak az adóhivatali tisztviselője volt, hosszabb szenvedés után hunyt el. A város mindkettöben régi kipróbált hivatalnokot vesztett.

SPORT

A **fothall-bírák suboticei osztálya** felhívja tagjainak figyelmét, hogy a május 5-én pénteken este 8 órakor a Narod-kávéházban megtartandó értekezleten a tárgy fontosságára való tekintettel jelenjenek meg.

A **suboticei alszövetség válogató mérközése.** A suboticei labdarög-alszövetség válogató bizottsága csütörtökön, május 4-ikén délután 5 órakor az alszövetségi válogatót csapat összeállításra végett a Sand-pályán mérközést tart. A mérközésre a következő játékosok hívták meg: Kapusok: Virág, Kirichenmayer, Takács, hávédék: Kuluncsics, Bleszlin, Grubics, Horváth, Csizsati, fedezetek: Held, Sefcsics, Burdarovics II., Lukics, Laki, Spitzer (Sand). Bleszics, Spitzer (Somborj Amatör) Bence I, csatlórok: Csete, Krausz, Rudics, Kovács, Sulyok I., Szabó Antal, Polyákovics, Marcikics, Horváth János (Bácska), Lantos, Ördög, Inotay és Slezák.

SZÍNHÁZ

* **Radó Imréné és Hermann József hangversenye.** A suboticei zeneiskola két jeles tudású professzora vállalkozott ma este arra, hogy a város szegényes zenei életét egy hangverseny megtartásával gazdagítsák. Ez a vállalkozás a legteljesebb erkölcsi sikerrel járt. A zeneiskola nagytermét zsufolóság megtöltöz közönség egyforma elismeréssel hálálta meg azt a zavartalan örömet, amit tudásuk, készségük, szorgalmuk és hivatottságuk nyujtott s azt a minden dicséretre méltó fáradságot, hogy a zenatanítás idegöncsoll és energiafogyasztöt munkája közben maradt idejük és kedvük a hangverseny megtartásához is.

A műsor a legkomolyabb igényeket is kielégítette. Schubert G-moll, Beethoven C-dúr szonátáját, Mendelssohn E-moll hegedüversenyét és Beethoven 32 variációját játszották. Radó Imréné játékat az elmélyedöt tudás, a világos értelmezés s a minden nehézséget játsza gyözö készség jellemzi. Hermann József előadásának jellemző sajátosságai, pompás technikai készsége, lendülete és nemes stílusérzke. A közönség minden számat lelkesen megtapsolt. A 32 variáció nagyszerü előadása után melegen ünnepezték Radó Imrénétt.

LOZSDE

Novisad terményföztsde. Maj. 2. A mai fözsenapon az irányzat tartott volt. Kukoricában rendkívüli élenk üzlet fejlődött ki és több köts történt.

Buzát kerestek, bácskai árut 41250 dináros árban. Szerémít kínáltak 40250 dinárért.

Zabban kereslet mutatkozott 290 dináros árban. Kukoricában kötés, bácskai, Novisad lörméji 28750 din., pari Subotica 290 dinár, bácskai 285 dinárért, banáti exekutiv eladatöt 27650 din., szerémít, pari Džakovo, kötés 29750 din., szerémít a Zagreb 310 dinár.

Zürich, május 2. Newyork 515, London 2278, Paris 4725, Milano 2745, draga 995, Zagreb 180, Varsó 013, Bécs 006.

Budapest, május 2. Napoleon 2960, London 3390, Berlin 285, Milano 41, Paris 71, Prága 1490, Beograd 1010, Bécs 925, Newyork 772.

Beograd, május 2. Milano 341, Berlin 24, Bécs 84, Bukarest 56, Budapest 950, Newyork 65, Prága 129.

Zagreb, május 2. Berlin 96, Milano 1364, Bécs 334, Bukarest 224, Budapest 38, Newyork 260, Prága 516.

RUFF

fiéle csokoládébonbonok utolérhetetlenek

„PHILATELIA”
BÉLYEGKERESKEDÉS — SZÉCSI E.
SUBOTICA, FÖPOSTA MELLETT
VÉTEL-ELADÁS-CSERE
Keressék megejtésre használt jüze szláv bélyegeket tekintet nélkül a kiadásokra bármily mennyiségben
7304

NYILTTÉR.

Értesítés.

Tisztelettel közlöm az „Alfa Separator” igen tisztelt vevőközönségével, hogy fenti világhírű cég tejjgazdasági gépei (tejfőlőzők, vajkészítők, tejeskannák és takarmányfüllesztők) nálam megrendelhetők. Árjajánlatokkal készséggel szolgál.

Az Alfa Separator vojvodinai képviselete
Szeles Lajos Sombor.

Értesítés.

Van szerencsém t. vevőimet értesíteni, hogy Brüll Arthur ur cégem szolgálatából bekés uton kilépett, miért is részemről semminemű megbízása nincsen. Ugy mint eddig ezután is biztosítom a legszolidabb kiszolgálásról és tisztelettel kérem b. rendelmenyét ezután is részemre fenntartani sziveskedjék.

Maradtam szolgálatára készen
2917 **kiváló tisztelettel**
Zoltán Rosenthal.

FACEMENT, KÁTRÁNY
carbollineum és tetőlemez

sztukkatura-csővek, mesz, gipsz, portland- és románcement, tetőcserép, traverzek, betonvas, samott-cserép és liszt.

„GRADIVO” Trgovačko Društvo
Zagrež, Bogovićeva ulica 3.

Telefon 5-55. sz. :: Sürgöncyim: Gradivo

Szép és oicsó sirkövek

kaphatók, ugy gránitban mint márványban és ugyanott szent és világi szobrok nagy választékban

Virágh Gyula
kőfaragó- és szobrász
TOPOLA
2918 **Baromfi-placz.**

Subotičin a város egyik legforgalmasabb helyén 40 év óta fennálló

fűszerüzlet

teljes berendezéssel **eladó** és azonnal átvehető. — Cim a kiadóban.

Szivógázmotor
generátorral komplett 80 lóerejű
vámmentesen
azonnal kapható. Cim:

Kellner Antel és Fia Budapest
2932 **Berlini-tér 4.**

A legfessebb bécsi grenadin ruhák
(madellok) csak

Löwy Testvéreknél
kaphatók.

Linoleum nagy választékban.
Telefon szám: 107.

nagy választékban.
Telefon szám: 107.

Beográdi Aszfalt és Kátrány Vegyitermékek gyára

Telefon sz. 806.

Sürgöncyim:
GROZIT
BEOGRAD.

GROZIT

KARISZUK ASZFALT
KARISZUK KÁTRÁNY
SZÁVÁLLON

BŐRFEDELLEMEZ
ERŐS
TARTÓS
VIRÁRTALIO

CSAK TIEN CÍMENEVEL
ELLÁTOTT FÜLDELLEMEZI PUSZODJON EL!
GYÁRTJA: BEOGRÁDI
ASZFALT ÉS KÁTRÁNY VEGYITERMÉK GYÁRA

Gyártmányai:

Grozit bőrfedellemez,
— aszfaltlemez, kátránylemez, aszfaltszigetelőlemez, — kőszénkátrány, carbollineum, facement, szorok vaslack, aszfalt, bitumen stb. 2887

Jégeladás
kicsinyben és nagyban

KOHN MÓR
sörkereskedőnél, Vilsonova ul. 6. sz.

Örletők és pékek
figyelmébe!

A Berger-féle vilámmal azonnal kicseréli az ördető közönség gabonáját a legkedvezőbb módzatok mellett a legkíméletesebb minőségű liszttel. Sütők és kereskedők liszt-szükségleteiket itt fedezhetik a legkedvezőbb ár és szállítási feltételek mellett. Korpa és tengeridara minden mennyiségben és a legolcsóbb árban kapható. — Telefon 328. szám. — 2763

Violetta Crème
az arcbőrt üdvé teszi, májfoltot eltávolít. Kapható kizárólag:

Lackner Drogeriában
Subotica, Alexandrova ulica. — A Hotel Nationalnál szemben

Esernyő- és napernyő raktár és javítóműhely
Gewürtz Adolf Sombor
Apatini-utlica 11.
ÁTALAKITÁS.

JAVÍTÁS.

Broj 1892/1922.

Dražbeni oglas.

Potpisani sreski načelnik ovim objavljujem da će se 3. maja 1922. god. pre podne u 9 časova u kancelariji ovoga načelstva na javnoj dražbi prodavati 85 boca nadjenih šampanjera uz naplaćenje u gotovom novcu onima, koji najvišu cenu ponude.

Uслови se mogu videti svakog dana pre podne od 8—12 časova u kancelariji sreskog načelstva.

Pozivaju se sva zainteresovana lica da odredjenog dana dodju na licitaciju.

Senta, 1. maja 1922.

Sreski načelnik.

Üvegcsiszolás, tükörgyártás, tükörjavítás és rézfoglalás

Alba Novisad, Kamenička 15.

Május 4—5—6—7, csütörtökön—pénteken—szombaton—vasárnap

a Korzó és Lifka mozikban az oroszországi éhezők javára

a helyárak mérsékelten jelenelve.

Könyvek bekötését

gyorsan és legszebb kivitelben

Vig Zsigmond Sándor

könyv, zenemű és papirkereskedő
könyvkötészetében KÉSZÍTESSE!!!

Ugyanott irodai felszerelésből nagy raktár!

Izvrš. broj 149—1922.

Dražbena objava

Potpisani kr. sudski izvršitelj na odnovu §. 102. zak. čl. 60. iz 1881. objavljuje, da će usled odluke broj 7094/3—1921. kr. sreskog suda subotičkog, a na korist ovrhovodioca supr. Antala Žiga zastupana od advokata dra Eugena Vilheim u subotici, protiv ovršenica radi namirenje tražbine od Kr 3000 i prip. prodati na javnoj dražbi pokretine upisane u zapisniku plenitbe br. Gn. 1600—1922. i procenjene se Kr 13350 poimence pokućstvo, platna i t. d.

Dražba će se održati dana 3. maja 1922. u 3 sata u Subotici VI. krugu Modžarska-ut. br. 32.

Kupac je dužan odmah isplatiti cenu i preuzeti kuplienu stvar (§§. 107., 108. zak. čl. 60. iz 1881.)

Subotica, dne 18. aprila 1922.

Filip Buzaš
kr. sudski izvršitelj

Ha szép és jó könyveket akar olvasni, ugy ne feledje el megnezní a raktáronom levő, most érkezett nagyválasztéku ujdonságokat **A. Mamuzsics** könyv és papirkereskedő Subotica, Városi-székház

Csodakut

ártézfürdő Sztarakanizsán

megnyitlik folgó május hó 9-én. Fürdőkben csuz, reuma és mindenemű idegbetegség bizos sikerrel és gyorsan gyógyul. A város közelében közelében gyönyörű parkban épült fürdőn kívül van a szép vígadóépület is, ahol jutányos áron igen jól lehet étkezni és szórakozni. Az ugyanott épült vendégszobákban a fürdővendégek szép és kényelmes lakást kaphatnak. — AZ IGAZGATÓSÁG.

2 export cég

SPIVAK és TÁRSA

VÁSÁROL: — jószágot, sertést és baromfit. — ÁRUL: szénát és szalmát nagyban.

Osijek I., Županijska ulica 5. Domovinska banka. Telefon 700.

Zöldpor

quasinfákpermetezéséhez

fűmag, kékkő és raffia kapható:

Nojcsek Géza cégnél Subotica. 2956

VASALJON NEUMANN-FÉLE "V U L K A N" VASALÓSZENNELI

Mindenütt kapható, Lerakat:

Neumann Aladárnál Subotica (zsidótemplommal szemben)

Keresünk azonnali belépésre több fiatalabb

kereskedő segédet.

„VOJVODINA“ vas-, mezőgazdasági- és műszaki cikkek R.-T.

NOVISAD, Temerini-ut 103.

BUZIÁSI

természetes

SZÉNSAV

10 kg.-ként 360 koronáért kapható: 7650

JULIJO BAUER

sörnyakkereskedőnél Novisad. Lerakat Délbácska részére. Sajtó (tartályok töltés végett átvételnek).

Nagy választék saját gyártmányu kötött női kosztümökben kabátokban, bluzokban, gyermekruhában, szvetterekben, mértékzerinti rendelések 24 óra alatt készülnek

Beck Jenő Subotica

Peronospora-fecskendőket

és az összes alkatrészeket „Austrija“ és „Vermorell“ rendszerűeket mérsékelt árak mellett szállít

METALOKEMIKA D. D.

ZAGREB, Strossmajerova ulica 6. Interurban: 16—11. Sürgőncim: METALOKEMIKA

Vendéglő

átvétel.

Tisztelettel értesitem a n. érdemű közönséget hogy Fra Ješe trg (a barátok templomával szemben) Vuković Mark-féle vendéglőt május 1-én átveszem és azt ott saját nevem alatt tovább vezetem, a hol a legjobb italokról étellekről és pontos kiszolgálásról gondoskodom. Becses pártfogásukat kérve tisztelettel 2812

Stipić Antal vendéglős

Svájci szitaszövetek

(Etamin)

opálok, batisztok stb.

1735 fehér, színes, sima és himzett

valamint slingszallancok, himzett női fehérmeliek, stb. elsőrendű minőségben, legalacsonyabb napi árak mellett.

Svájci Importház, E. Künzli ZAGREB, Illica 25. (Souterrain Kreditna Banak).

Eladó gőzmalom

3 pár francia 42"-os vas-tag kövel. Ugyanott egy stráfkocsi is eladó.

Ertekezni lehet Piszár Jánosnál Senta — Gyömri ut. —

Ügyes, szakavatott

UTAZÓT

ki bebizonyítható jó eredménnyel Jugoszláviában utazott, gyári vállalatokhoz azonnali belépésre kerestetik. Előnyben részesülnek, akik a horvát és német nyelven kívül a magyart is bírják. Ajánlatok Nagy Józsefnek II-C-45 jelűvel kiténdők az Interreklam r.-t. hirdető-irodájába Zagreb, Illica 21.

Bognár-segégeket,

2808 kék kasztnikészítésben, kerégyártásban és más egyéb bognármunkában teljes járassággal bírnak, jó fizetéssel felvezsz a Sombori Első Kocsigyár.

FÜRÉSZELT

ÁRU

NAGYBANI

Telefon: 4, 17, 91. Éjjeli telefon 91.

Slavoniai és boszniai fűrészelt árut és pedig deszka, lécz, zárlécz és épületefát vaggontételekben, azonnali szállításra és mindenféle beosztásban ajánl

Pál és Morvai

fakereskedők Subotica.

Korzó Mozi

1922. május 2-3-ig, hétfő-szerdái
Banditaszerlem
Dráma 4 felvonásban. Főszereplő:
Ellen Richter.

MINDEN GAZDASSZONYNAK
a büszkesége, ha szép kenyere van, de azt csak
A VIZIMALMI LISZTBŐL
tudja előállítani, amit csak nálam szerezhet be.
0-ás liszt dupla éles 24—K, tőzliszt 23—K,
kenyerliszt 2150 K, derce 850 K, azon-
kívül mindennemű fűszerezék a legolcsóbban
ROBICSEK KÁLMÁN
fűszer eszlisztizlele Margit malommal szemben

Olcsón olvashatja
a legjobb és legújabb kiadásu
könyveket
ha, SAVA MILADJEV könyvkereskedő
SOMBOR kölesön könyvtáráról veszi igénybe.

GILETTE
és mindennemű önbortváló léceket felelősség
mellett a legújabb rendszerű motorikus tűzre-
berendezett gépek 3-K-ért azonnal ujjá közzörülök.
DEUTSCH IZIDOR OPTIKUS, SUBOTICA.
Videki rendelémet kérem a későbbi ajánlott levélben beküldeni!
2435 c

Értesítés.
Ipari üzemek, malmok és cseplőgép-
tulajdonosok szives tudomására adom, hogy
Wolfner Gyula és Tsa ujjpesti
bőr- és gépszijgyár nálam bizományi
raktárt létesített
gépszij,
varrószij,
gömbszij és
varrógépszij
gyártmányaiából. — Raktárról **eredeti**
gyári áron minden mennyiségű és
mértetű sziját **békebeli minőségben**
azonnal szállíthatok.
ZENTAI SOMA
2041 g.p., vasaru- és szerszám-
nagykereskedés Senta

Apróhirdetések

Telefon nem adták. Nyelvtan. Gyelvenkel felvilágosított.
Fűszerezés, egy sző 2 K, vasárnapi 40 óraig
Fűszerezés szent. Legkisebb apróhirdetés ára 20 c.
Zselyhirdetéseket fűszerezés Subotica a kiadóhivatalt,
Ara: dr. 400. Lehetőség az Schöngler bíráló-
szobá a vasuti park mellett. Vidéken valamennyi
Fűszerezés. Képfelvitel: havonta 20 din, újságokra 35 din

FOLGLAKOZÁS
Lanter Testvérek divat-
nyelvtanban penztárnok ki-
asszony felvételt, ha szíves
nyelvet is bírja. 2929

Rövidáru engross szak-
má őt keresetük megbiz-
ható segéd, ki utazásra is
alkalmas. Előnyben része-
süinek kik helybeli vagy
vidéki nagykereskedésben
már működtek. Cim a ki-
adóra. 2916

Egy jobb nőt keresek, aki
főzőnői teendőket vállal a
Heiszler Szanatórium. 2883

Fodrászsegéd felvételi
Weinert József fod-
rász a Subotica.

Keramikai mernök 16 éves
pályasít állást keres mind
technikai vezető porcelán
iparban, téglai, cserép vagy
kályhagyártásban. Beszél-
és ír német, román, cs-h, hor-
vát és magyar nyelven. —
Nem nagy fizetésre hanem
előadó állásra remélek!
Süves megkereséseket kér:
Keramikai Laboratórium
Krapina S. H. S. 2937

Fiatalemler szeretne —
zongorárat venni háznál.
Ajánlatokat kér „Zongora”
jellegre a lap kiadóhiva-
talában. 2951

Kisasszonyt, megbizhat-
ókat keresek egy éves kisl-
nyom mellett. Ugyanott
perket mindeneszájára
felvételt. Cim a kiadóban.
2949

Kitűző, esetleg tanuló fe-
lvetelik. Weisz József és por-
celán kereskedés Subotica,
Alex ndrova ul. 7. 2934

Értékes vállalkozók a kik
azonnal tanyacépitési
munkát anyag nélkül el-
végeznének, pontos címüket
írdják „Modor gazdaság”
jellegre a kiadóhivatalt.
2946

Kertészethez 18-19
éves fiúk és leányok al-
lendő munkára felvétetnek.
Schwarz Jéle kertgazdaság
Herzberger malomnál. 2947

Idősebb képfestő önnél
dolgozó azonnali belépésre
kerestek. — Cim: Gillich
Ferenc, Gorjani. 2943

Fodrásznő ki az ondo-
lást is kifogásalanul érti
alkalmazást nyer Palatinus
Veronkánál Vel. Kiki da
Pentz ház. 2935

Két elsőrangú fodrász-
segédet felvevő Lagner János
Edeynyicz Babaklinika
2959

Különféle butorárok
eladó. Wilsonova ul. 15.
Pucel-ház. 2950

Eladó egy 17 éves Robey
komplett cseplőgép 7 leg-
herr elevátor. — jütányos
áron Schreiber Adam fe-
lvetik. 2927

Máv. gyártmányú 8-as
magánjáró comm uti garni-
tura kitűző állapotban el-
adó. Gőzfűrészes Pészvény-
társaságnál Stara Kanizsa
— csak személyesen tár-
gyalunk. 2929

Keresek megvételre 5-6
drb. tejsz fajtákat gidák-
kat, avagy anélkül Ajánla-
tokat kérek tenyésztőtől ár
faj stb. pontos megjelölé-
sével a kiadóhivatalt.
2934

Eladó a beltér közlebe-
n egő lakóház 6 szobával,
a megfelelő mellékhelyisé-
gekkel, ami azonnal átve-
hető. — Cim Gradjansko
Banka, Kuludic Krizina.
2961

Eladó egy 6 méter hosz-
szságu kőrökagőré, mely
azonnal átvehető. —
Cim I. Česka ul. 2. 2960

Két vagon korácsszennet
jominőségűt venni Tóth
Izset kovácsmester Stara
Moravica. 2958

6 HP magánjáró garnitúra
16 éves, 4 HP magánjáró
garnitúra és kis hatos ma-
gnyos magánjáró kazán 16
éves és 10-12 huzatos
idős magnyos kazán, 2
pár malom kőjarat kom-
plett teljesen új eladók.
Rózsa Ferenc St. Kanizsa.
2925

Eladó 55 hold elsőrendű
magastekvésű szántóföld
Türksiberei határában a
községtől 5 kilométernyire
összes gazdasági épü etke-
ket és lakóházzal. — Ara
holdanként termés nélkül
13000 dinár esetleg termés-
sel megegyezési szírint. —
Bővebb Rada Seku it s 71
Novibejei. 2855

Mäischotrauer kőr-
vácson, boszniai köszén,
tűzfűtő nagyban és kicsiny-
ben, valamint hatábrinos
szírnak való hordók jütá-
nyos áron kapható. Jo-
van Stiačić. Telefon 839.
1724

Lifka Mozi

1922. május 2-3-ig, hétfő-szerdái
Szabadkőművesek
Filmregény 5 felv-ban. Főszereplő:
Robert Valberg.

KÜLÖNFÉLE
Pinchehelyiség száraz,
világos, raktárnak azonnal
eladó. Főter mellett. Cim
a kiadóban 2953

Beltérben burkoltoztató
elegáns burkoltoztató szob-
át keresek azonnal. Cim
a kiadóban. 2904

Fogtechnikai laborató-
rium vállalt mindennemű
kaucum: és arany munkákat.
Fogorvosok kértnek ajánla-
tot Aleksandar Boka zu-
bartól Smederovo. 2876

Francia Hajfestő fekete
és barna szímben, minden
más festőszert feleslegessé
váltk. Ara 40 korona. Kap-
tató illés gyogytárból a 10-
posta utellenében.

Haláleset miatt örökbe
adám egy éves kislányom-
nak, Cim a kiadóban. 2945

Cseplőgarnitúra nyári
szezónra kiadó, Erdékdő-
dök felvilágosítást kérje-
nek „jó gép” jellegre a
kiadóhivatalt.

Üzlethelyiség a beltér-
ben berendezéssel vagy a
nélkül azonnal átadó —
Cim a kiadóban. 2926

Kaphatók nagyban és
hentesáruk
kicsinyben mindenféle
és különféle nyers-
húsok. Videki meg-
rendelések is elfog-
adhatnak és pontosan
és pontosan eszközöztetnek
Korhecz Gyula villanyerőre beren-
dezett hentesáruhá-
zban Subotica, Fő-
tér (Hitelbank palotában). — — — 1795

IA KENDERMAG
kicsinyben és nagyban kapható
„AGRARIA”
gabona és terményüzlet, Huspiar, Jurics ház,
SUBOTICA. 2962 TELEFON 1-20

Baraklebontásból visszamaradt
VALÓDI ETERNITPALA
elegendő 550 négyzetméter fedésre, —
minden hozzávalóval, szeg, stb. jütányos
áron eladó. Egy évig volt tetőn. Tető-
meretek beki dése esetén szívesen
szolgálok költségajánlattal. Csakis egy tétel-
ben adatik el. Bővebb felvilágosítást ad

SZEKERES SÁNDOR
épitési vállalkozó KARANCS, Paranyai m. 2930

Utazó
a fűszerszakmából, ki a szerb,
magyar- és német nyelvet bírja
és a Bánátban jól bevett
vezető, azonnali alkalmazást nyer
Ozv. Guttmann Jakabné és
Fiainál, Vel-Beckerek. 2931

BIOSKOP KORZÓ
1922. május 4-7-ig, csütörtöktől—vasárnapig
Henny Porten legnagyobb filmszerzője VIII. Henrik tragikus végű kedvese
BOLEYN ANNA
Nagy történelmi dráma 6 felvonásban.
Főszereplők: Henny Porten és Emil Jannings.

Szerkesztési feladat: Tóth János fűszerezés, Nyelvtan a kiadóhivatalt, Máv. (első) fűszerezés, Nyonca és Loptakó K-T. Kőrökagőrében Subotica